

Zmiany w ustawie Prawo o stowarzyszeniach są przede wszystkim ważne dla osób je zakładających i prowadzących. Ale wpływają także na administrację pełniącą nadzór nad stowarzyszeniami. W jaki sposób?

Kto nadzoruje stowarzyszenia

Zgodnie z przepisami organem nadzoru zewnętrznego nad stowarzyszeniem jest:

- starosta powiatu na terenie, którego mieści się siedziba stowarzyszenia (w miastach na prawach powiatu to prezydent).

- wojewoda, na terenie którego mieści się siedziba stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.

Wprowadzone w ustawie Prawo o stowarzyszeniach zmiany z jednej strony „zdejmują” część zadań – tych związanych z oceną zgodności z prawem zakładającego się stowarzyszenia, z drugiej „dokładają” zadania związane ze stowarzyszeniami zwykłymi. Zmiany porządkują też niektóre kwestie związane z nadzorem i możliwością reakcji w przypadku niedziałających stowarzyszeń.

Rejestracja nowego stowarzyszenia bez udziału starosty. Archiwa zostają

Stowarzyszenia rejestrują się w Krajowym Rejestrze Sądowym. Do 19 maja 2016 roku dokumenty założycielskie były i są przesyłane także do organu nadzorującego. Starosta ma prawo włączyć się w postępowanie rejestrowe. W praktyce najczęściej zgłaszane są uwagi do statutu, choć czasem również do pozostałych dokumentów rejestrowych (np. do listy członków założycieli). Zatem pracownicy urzędu wykonują pracę, która należy do sądu – oceniają zgodność dokumentów i statutu z obowiązującym prawem.

Oczywiście ostateczną decyzję, czy owe uwagi są słuszne czy też nie i jak ma się do nich odnieść zakładające się stowarzyszenie podejmuje sąd. Dla urzędu taki stan prawny oznacza po pierwsze wyznaczenie osoby (w zależności od wielkości powiatu i liczby powstających stowarzyszeń kilku osób), która analizuje dokumenty, a po drugie, konieczność archiwizowania. Dodatkowo ta sama procedura obowiązuje w przypadku zmiany statutu – tu również organ nadzoru ma prawo wyrazić swoje zdanie.

Nowelizacja ustawy Prawo o stowarzyszeniach obowiązująca od 20 maja 2016 r. zmienia ten stan rzeczy. Zgodnie z art. 16 ust. 4 zmienionej ustawy starosta będzie jedynie informowany o zarejestrowaniu nowego stowarzyszenia. Nadal będzie otrzymywał komplet dokumentów niezbędnych do założenia stowarzyszenia wraz z odpisem z sądu o wpisie do KRS, ale nie będzie go opiniował.

Art. 16 ust. 4. O wpisie stowarzyszenia do Krajowego Rejestru Sądowego sąd zawiadamia właściwy organ nadzorujący, przesyłając mu jednocześnie odpis postanowienia o wpisie, statut stowarzyszenia, listę założycieli i podjęte uchwały.

O zakładaniu stowarzyszenia według nowych zasad czytaj: Zakładam stowarzyszenie po 20 maja 2016 oraz w infografice: Już niedługo stowarzyszenie będzie mogło założyć 7 osób. Zatem nadal będzie potrzebna przestrzeń do przechowywania dokumentów nowo powstałych

stowarzyszeń. Prócz tego starosta otrzyma także informacyjnie dokumenty dotyczące zmiany statutu, to jest odpis o zarejestrowaniu zmiany w statucie wraz z obowiązującą wersją tego statutu (art. 21 ust. 2). Nowością jest to, że starosta dostanie również informację wtedy, gdy stowarzyszenie zostanie zlikwidowane. Sąd będzie przysyłał informacyjnie odpis o wyrejestrowaniu stowarzyszenia z KRS (art. 16 ust. 5). Ta zmiana pozwoli na lepsze, efektywniejsze i bardziej uporządkowane archiwizowanie dokumentów dotyczących stowarzyszeń rejestrowych.

Nadzór uporządkowany

Według zmienionej ustawy Prawo o stowarzyszeniach nadal organem nadzoru nad stowarzyszeniami jest starosta (wojewoda, jeśli to stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego). Sam nadzór został tylko nieco „uporządkowany”. Zgodnie z art. 25 ust. 1 organ nadzoru będzie miał prawo do sprawdzenia, czy działalność stowarzyszenia jest zgodna z przepisami prawa i postanowieniami statutu. Nadal będzie mógł żądać:

- odpisów uchwał walnego zebrania członków (bądź delegatów)
- niezbędnych wyjaśnień od władz stowarzyszenia – w praktyce najczęściej pytania są kierowane do zarządu, ale starosta może także żądać wyjaśnień od komisji rewizyjnej czy innej powołanej statutem władzy.

Zmiana polega na tym, że starostwo, kierując wniosek do stowarzyszenia, będzie musiało uzasadnić swoje żądania. (art. 25 ust. 3).

Więcej o tym [Nowelizacja stowarzyszeń. Nadzór okiełznany, terminy krótsze](#).

Tak jak do tej pory organ nadzoru będzie mógł złożyć do sądu wniosek o rozwiązanie stowarzyszenia. Sytuacje, w jakich KRS podejmuje decyzję o rozwiązaniu, to:

- zmniejszenie liczby członków poniżej wymaganej do założenia stowarzyszenia – od 20 maja 2016 r. poniżej 7 osób
- brak władz przewidzianych w ustawie (zarządu, organu kontroli wewnętrznej) i brak możliwości ich powołania w ciągu 12 miesięcy.

Nową, bardzo ważną dla organów nadzoru zmianą jest to, że nie będą płacić za wnioski złożone do sądu wynikające ze sprawowanego przez nie nadzoru np. w sprawie rozwiązania stowarzyszenia.

Art. 31 ust. 2. Wnioski organu nadzorującego wnoszone do sądu w ramach sprawowanego nadzoru, są wolne od opłat sądowych.

Wprowadzenie tego przepisu może pozwoli wreszcie na uporządkowanie kwestii „martwych dusz”, czyli od dawna niedziałających stowarzyszeń, w których została jedna, dwie osoby i trudno jest przeprowadzić samorozwiązanie się stowarzyszenia. Pozwoli także wraz z wcześniej przywoływanym przepisem art. 16 ust. 4 na uporządkowanie dokumentów dotyczących stowarzyszeń rejestrowych.

Ewidencja stowarzyszeń zwykłych

Największa zmiana, największe wyzwanie, ale także największa niewiadoma dla organów nadzoru to zmiany w ramach przepisów dotyczących stowarzyszeń zwykłych. Pisaliśmy o tym Stowarzyszenia zwykłe – klucz do nowelizacji (cz.1). Alternatywa, Stowarzyszenia zwykłe – klucz do nowelizacji (cz. 2). Ewidencja.

Dla powiatów oznacza to nowe zadanie – prowadzenie ewidencji stowarzyszeń zwykłych. O

tym, jak szczegółowo ewidencja ma być prowadzona, jakie ma zawierać rubryki, jakich dokumentów należy wymagać, co trzeba rejestrować, informować będzie rozporządzenie w sprawie określenia sposobu prowadzenia ewidencji stowarzyszeń zwykłych, jej wzoru oraz szczegółowej treści wpisów, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Więcej o tym tutaj: Ewidencja stowarzyszeń zwykłych. Znajdź rozporządzenie.

Niewiadomą jest jednak, kiedy rozporządzenie zostanie podpisane. 20 maja się zbliża i warto, by powiaty były przygotowane do nowych przepisów. Doradczynie serwisu poradnik.ngo.pl dopytały wybrane samorzady o ich sposób przygotowania się do prowadzenia ewidencji.

Najważniejsze wnioski dotyczące ewidencji stowarzyszeń zwykłych to:

- przy prowadzeniu ewidencji stowarzyszeń zwykłych można wykorzystać doświadczenie i mechanizm związany z prowadzeniem ewidencji uczniowskich klubów sportowych i klubów sportowych
 - wniosek o wpis stowarzyszenia zwykłego do ewidencji; zgodnie z art. 40 ust. 5 wniosek taki będzie składany do organu nadzoru wraz z wymaganymi załącznikami. Wniosek będzie podpisywany przez przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie zwykłe albo przez zarząd. W rozporządzeniu nie ma informacji o tym, jak taki wniosek ma wyglądać. Część samorządów przygotowuje więc podpowiedzi – wzory dokumentów
 - regulamin stowarzyszenia zwykłego – dokument zawierający zasady działania stowarzyszenia zwykłego – będzie podlegał ocenie osób wpisujących nowe stowarzyszenia zwykłe do ewidencji. Warto pamiętać, czego stowarzyszenia zwykłe nie będą mogły robić (np. prowadzić działalności odpłatnej pożytku publicznego - art. 42 ust. 1 pkt. 4), by wyłapać ewentualne błędy.
- O tym, jakie są zasady zakładania stowarzyszeń zwykłych więcej tutaj: [Stowarzyszenia zwykłe – klucz do nowelizacji \(cz.1\). Alternatywa](#)
- jednym z załączników do wniosku o wpis do ewidencji ma być adres siedziby stowarzyszenia zwykłego – tu dorozumienie przygotowujących się samorządów jest takie, że wystarczy podanie pełnego adresu (miejscowość, kod pocztowy, ulica, numer domu, mieszkania); może to być odrębny dokument – oświadczenie, ale dane takie mogą być także podane w uchwale zawiązującej stowarzyszenie
 - w ewidencji będą rejestrowane także zmiany danych stowarzyszenia zwykłego, np. zmiana informacji o przedstawicielu, zmiana adresu czy zmiany w regulaminie stowarzyszenia zwykłego
 - wpis do ewidencji stowarzyszeń zwykłych, a także rejestracja zmian będą bezpłatne, jednak już wydanie wypisu może być obciążone opłatą skarbową
 - stowarzyszenia zwykłe, które działały przed 20 maja 2016 r., mają czas do 20 maja 2018 roku na dostosowanie do nowych przepisów i wpis do ewidencji. Do tego czasu mogą działać na starych zasadach (np. majątek mieć tylko ze składek członkowskich) Po 20 maja 2018 r. zostaną z mocy ustawy zlikwidowane (art. 10 ustawy o zmianie ustawy Prawo o stowarzyszeniach i niektórych innych ustaw).

Warto też pamiętać, że od 1 stycznia 2017 r. stowarzyszenia zwykłe będą mogły przekształcać

się w stowarzyszenia rejestrowe i zostać wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego. Wzmianka o tym przekształceniu będzie także odnotowywana w ewidencji stowarzyszeń zwykłych.

To najważniejsze na ten moment informacje dotyczące zmian w ustawie Prawo o stowarzyszeniach ważnych dla organów nadzoru. Po wejściu w życie przepisów na pewno pojawią się inne ważne kwestie, o których będziemy informować na bieżąco.

Źródło: <http://poradnik.ngo.pl/wiadomosc/1912293.html>